

SVÄTÍ KOŠICKÍ MUČENÍCI Prípravný rok

SVÄTÝ MELICHAR GRODECKÝ (tretia katechéza)¹

ROZVÍJAŤ DAR VIERY

V tretej téme si predstavíme sv. Melichara Grodeckého. K tejto téme je pripravený pracovný list a tiež 2. časť komixu o sv. Košických mučeníkoch, ktorý autorsky zostavili Katarína Jantáková a Michal Orlický a bol uverejnený v časopise Rebrík.

Veková kategória: 9 – 12 rokov (najmä deti, pripravujúce sa na prvé sv. prijímanie).

Pomôcky: Sväté písmo, pracovný list, životopis sv. Melichara v prílohe č. 1 (dobrovoľné) a prezentácia – putovanie sv. Melichara (dobrovoľné).

Vovedenie do témy:

(Opakovanie) Deti, dnes sa opäť vrátíme ku katechézám, v ktorých sme putovali do stredoveku a oboznámili sa s vtedajšími udalosťami, tiež sme si predstavili sv. Štefana Pongráca. Dozvedeli sme sa o ňom, že duchovné rytierstvo považoval za väčšie ako to svetské. Videli sme, aké bolo vtedy náročné získať vzdelanie. Deti častokrát odchádzali z domu do internátnych škôl, aby získali vzdelanie. Bolo to pre ne náročné, avšak mnohí zúročili získané poznatky na ohlasovanie viery.

(Vovedenie do témy) Kto chodí na nejaký krúžok? V čom ste dobrí? Kto vie kresliť, spievať, hrať futbal... Ako môžeme vynikať v kresťanskom živote? Vynikáte v ňom? Majú kresťania nejaké viditeľné znaky, ktorými ich môžu neveriaci identifikovať? Čo je, popr. čo by malo byť charakteristické pre človeka, ktorý verí v Boha? Ako vám môžu pomôcť vaše schopnosti, zručnosti v prehľbovaní viery v Boha?

Počúvanie spojené s aktivitou:

Jožko sa už teší na víkend, konečne si oddýchne. Tento polrok má toho veľa, okrem školy, chodí na futbalové tréningy, lego krúžok, miništrantské stretnutia. Vyčerpaný sedel vo svojej izbe a uvažoval, či sa niečoho nevzdá v druhom polroku. Keď to prehodnotil, zašiel za rodičmi a oznámil im:

- Už nebudem chodiť na lego krúžok, ani na miništrantské stretnutia a možno ani na futbal.
- Fíha, začudoval sa otec a opýtal sa, prečo už nechceš chodiť na krúžky a stretnutia? Myslel som si, že sa ti to páči a rád tam chodíš.
- To áno, ale už nevládzem, je toho veľa a nechce sa mi.
- Hm, aj ja keď mám príliš veľa pracovných povinností, najradšej by som dal výpoveď. No to nie je dobrý nápad. Radšej popremýšľam o tom, ako využiť svoje schopnosti a ako zosúladiť svoje povinnosti. Čo keby si aj ty o tom takto pouvažoval?

---

¹ Autorka katechézy: Zuzana Hovancová, metodička DKÚ Košice, Košická arcidiecéza

SVĚTÍ KOŠICKÍ MUČENÍCI

Prípravný rok

- Už som pouvažoval a nechce sa mi.
- Rozumiem, no predstav si, že by si sa všetkého vzdal pre chvíľkovú nepohodu. Bolo by to správne? Asi nie. Počúvaj, porozprávam ti príbeh jedného chlapca, ktorý bol veľmi nadaný a ktorý sa naučil usporiadať si veci tak, aby mohol byť prínosom pre iných. Tento chlapec bol citlivý na Boha a vedel, že sa oplatí žiť život viery, aj keď je to niekedy namáhavé.
- No, počúvam, povedal trochu znechutene Jožko.
- Trochu si oživíme pamäť. Dones atlas, aby sme sa ponorili do minulosti. Pamätáš si ešte na chlapca, ktorý chcel byť duchovným rytierom?
- Áno, a v prvom putovaní stredovekou Európou si mi predstavil troch chlapcov. Dnes mi povieš o ďalšom z nich?
- Presne tak. Volal sa Melichar Grodecký. Narodil sa v roku 1584 v Tešíne na moravsko-poľskom pohraničí. Detstvo prežil v rodinnom kruhu. Rodina mu zaručovala dobrú kresťanskú výchovu. Vo veku 10 – 11 rokov ho rodičia poslali do jezuitskej školy vo Viedni. Tu vstúpil do Mariánskej kongregácie. Bola to spoločnosť chlapcov, ktorí sa snažili, čo najviac sa dozvedieť o Panne Márii. Stretávali sa raz do týždňa, pripravovali mariánske slávnosti a snažili sa konať skutky lásky. Pomáhali slepým, žobrákom, starcom, vyučovali jednoduchých ľudí vo viere. Bol veľmi priateľský, ľahko nadväzoval nové vzťahy, mal apoštolské srdce a vychovávateľský cit. Rozhodol sa vstúpiť do jezuitského noviciátu v Brne, kde spoznáva Štefana Pongráca. Po dvojročnom noviciáte skladá rehoľné sľuby. Neskôr študuje rétoriku, filozofiu a potom aj teológiu. Popri štúdiu sa venuje hudbe a je dirigentom ústavného orchestra. Ako novokňaz ostal v Prahe. Bol poverený funkciou riaditeľa výchovného ústavu sv. Václava, zároveň bol duchovným správcom pražskej farnosti Kopaniny. Hmotné prostriedky na zabezpečenie ubytovania, stravy, šatstva a peniaze na úhradu štúdia pre chudobných študentov vo výchovnom ústave získaval návštevami bohatých ľudí. Núdzna podporovala jeho vynaliezavosť, vtipnosť, láskavosť, taktnosť. Svoje starosti denne predkladal Ježišovi. Keď sa roku 1618 začnú nepokoje v Prahe odchádza na východ Uhorska. Putuje z Prahy do Brna, odtiaľ do Trnavy, potom pozdĺž Váhu do Košíc a Humenného peši, takmer tri mesiace. Na svojej púti pomáha núdznym, ktorých stretáva. Útrapy putovania v ňom prehlbujú optimizmus, radosť a lásku. Oplatí sa žiť život viery v Boha v každej dobe. Nakoniec jeho púť končí v Košiciach, kde pôsobí ako duchovný cisárskych vojsk. Ako vidíš, Jožko, Melichar

SVÄTÍ KOŠICKÍ MUČENÍCI

Prípravný rok

---

bol veľmi činorodý. Určite sa cítil niekedy vyčerpaný, napriek tomu ostáva verný svojmu povolaniu. Využíva svoje dary, aby šíril Božie kráľovstvo.

- Hm, čo mám teda robiť, aby som zvládol školu, krúžky a aj zábavu s kamarátmi? Je to pre mňa ťažké. A tiež sa mi nie veľmi chce.
- No, asi potrebuješ pouvažovať nad prioritami, nad tým, čo je pre teba dôležité. Predstav si, že by sme ti s mamou zverili časť našich úspor. Čo by si s nimi urobil?
- Kúpil by som si obrovské lego. Nechodil by som do školy.
- A keď by sa ti minuli peniaze, čo potom?
- Na to som nepomyslel.
- Ak niečo dostaneš, mal by si to zveľaďiť. Vieš, čo si od nás dostal?

Deti, čo ste vy dostali od svojich rodičov? Čo myslíte? Okrem toho, že sa o vás starajú po materiálnej stránke, prejavuje sa ich starostlivosť aj nejakou ináč? Dostali sme niečo aj od Boha? Ako môžeme zveľaďiť naše nemateriálne bohatstvo?

Práca s textom Svätého Písma:

Mt 25, 14 – 30

¹⁴Bude to tak, ako keď ktosi odchádzal na cestu, zavolať si sluhov a zveril im svoj majetok; ¹⁵jednému dal päť talentov, druhému dva a ďalšiemu jeden – každému podľa jeho schopností – a odcestoval. ¹⁶Ten, čo dostal päť talentov, šiel, obchodoval s nimi a získal ďalších päť. ¹⁷Podobne aj ten s dvoma získal ďalšie dva. ¹⁸Ale ten, čo dostal jeden, odišiel, vykopal jamu a peniaze svojho pána ukryl. ¹⁹Po dlhom čase sa pán týchto sluhov vrátil a začal s nimi účtovať. ²⁰Keď prišiel ten, čo dostal päť talentov, priniesol ďalších päť a povedal: Pane, zveril si mi päť talentov a hľa, získal som ďalších päť. ²¹Pán mu povedal: Správne, dobrý a verný sluha! Bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým. Vojdi do radosti svojho pána! ²²Prišiel aj ten, čo dostal dva talenty a povedal: Pane, zveril si mi dva talenty a hľa, získal som ďalšie dva. ²³Pán mu povedal: Správne, dobrý a verný sluha! Bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým. Vojdi do radosti svojho pána! ²⁴Predstúpil aj ten, čo dostal jeden talent a povedal: Pane, vedel som, že si tvrdý človek. Žneš, kde si nesial, a zbieraš, kde si nerozsýpal. ²⁵Preto som zo strachu odišiel a tvoj talent som skryl v zemi. Pozri, tu máš, čo je tvoje! ²⁶Pán mu odpovedal: Zlý a lenivý sluha! Vedel si, že žnem, kde som nesial, a zbieram, kde som nerozsýpal. ²⁷Mal si teda dať moje peniaze peňažníkom a ja by som si bol po návrate vzal svoj majetok aj s úrokom. ²⁸Vezmite mu teda talent a dajte tomu, čo má desať talentov. ²⁹Lebo každému, kto má, sa pridá a bude mať hojnosť. Ale kto nemá, tomu sa odoberie aj to, čo má. ³⁰A toho neuzitečného sluhu vyhod'te von do tmy. Tam bude plač a škripanie zubami.

SVÄTÍ KOŠICKÍ MUČENÍCI Prípravný rok

- Jožko, čo myslíš, prečo hospodár vyhodil neúčinného sluhu? Ved' mu sluha vrátil to, čo mu dal.
- Neviem, zdá sa mi to nespravodlivé.
- Vážne? Myslíš si, že dary, ktoré sme dostali, máme zahodiť? Dary máme preto, aby sme ich užívali. Melichar dostal dar viery, dar rehoľného života a dar kňazstva a využil ich na to, aby šíril Božie kráľovstvo. Snažil sa ľudí vzdelávať, odovzdávať im bohatstvo, ktoré nám dáva Boh. Bol ochotný slúžiť Bohu a priniesť mu zisk pre nebeské kráľovstvo. Okrem spomenutých darov, ktoré dostal, bol aj hudobne nadaný, bol čnostný a to všetko využil na šírenie učenia katolíckej viery. Nezaháľal, bol aktívny. Ako ti môžu pomôcť tvoje talenty, aby si bol lepším kresťanom? Melichar prijal dar rehoľného života a tiež kňazského. Kňaz je vyčlenený na službu Bohu a ľuďom. Predstav si, že aj my máme dar kňazstva.
- To aj ja som kňaz?
- Áno, krstom máme účasť na Kristovom kňazstve a na jeho prorockom a kráľovskom poslaní. Hovoríme tomu tiež kňazstvo laikov, či všeobecné kňazstvo. Tak ako kňaz pri vysviacke dostáva milosť služobného kňazstva, aby jeho služba bola zameraná na Krista a na ľudí, tak aj všetci pokrstení patríme Ježišovi, ktorý za nás zomrel a vstal z mŕtvych. Krstom sa stávame Božími deťmi, týmto darom sme povinní vyznávať svoju vieru pred ľuďmi a zúčastňovať sa apoštolskej a misijnej činnosti. Môže ti pomôcť účasť na lego krúžku, miništrantských stretnutiach alebo na futbale vo vyznávaní viery? Či ty môžeš pomôcť svojim kamarátom v bežnom živote prehlbovať kresťanský život?

Otázky na uvažovanie:

Deti, v podobenstve sa hovorí o talentoch ako o peniazoch. Pán Ježiš nás chce upozorniť na iné talenty. Viete, aké sú to? Talenty, týkajúce sa našich telesných schopností, ale aj tie, ktoré vplývajú na náš duchovný život. Je to najmä dar viery. Rodičom záležalo na tom, aby vám odovzdali vieru, preto vás dali pokrstiť. Naše schopnosti nás majú privádzať bližšie k Bohu. Ako môžeme rozvíjať svoju vieru pomocou našich schopností? Napr. môžem sa pred každou prácou sústredene pomodliť, alebo si môžem povedať, že budem hrať na oslavu Boha...

Porozprávajte sa doma s rodičmi, ako môžete svojimi talentami prehľbiť nielen svoju vieru, ale aj vieru svojich kamarátov a spolužiakov.

Ak sa nám zvýši čas môžeme deti oboznámiť so životopisom sv. Melichara v prílohe a premietnuť im mapu jeho putovania, popr. môžu vypracovať za domácu úlohu zadanie č. 3 v pracovnom liste.

1. Vylúšti prešmyčky a doplň tvrdenia.

a) Krstom získavame ..... kňazstvo.

CNÉŠEOBEV

b) Kňazi prijatím sviatosti kňazstva získavajú ..... kňazstvo.

BNÉŽOULS

c) Uveď, aký rozdiel je medzi týmito dvoma kňazstvami.

2. Prečítaj si podobenstvo o talentoch a vypracuj úlohy pod textom.

Mt 25, 14 – 30

¹⁴Bude to tak, ako keď ktosi odchádzal na cestu, zavolať si sluhov a zveril im svoj majetok; ¹⁵jednému dal päť talentov, druhému dva a ďalšiemu jeden – každému podľa jeho schopností – a odcestoval. ¹⁶Ten, čo dostal päť talentov, šiel, obchodoval s nimi a získal ďalších päť. ¹⁷Podobne aj ten s dvoma získal ďalšie dva. ¹⁸Ale ten, čo dostal jeden, odišiel, vykopal jamu a peniaze svojho pána ukryl. ¹⁹Po dlhom čase sa pán týchto sluhov vrátil a začal s nimi účtovať. ²⁰Keď prišiel ten, čo dostal päť talentov, priniesol ďalších päť a povedal: Pane, zveril si mi päť talentov a hľa, získal som ďalších päť. ²¹Pán mu povedal: Správne, dobrý a verný sluha! Bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým. Vojdi do radosti svojho pána! ²²Prišiel aj ten, čo dostal dva talenty a povedal: Pane, zveril si mi dva talenty a hľa, získal som ďalšie dva. ²³Pán mu povedal: Správne, dobrý a verný sluha! Bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým. Vojdi do radosti svojho pána! ²⁴Predstúpil aj ten, čo dostal jeden talent a povedal: Pane, vedel som, že si tvrdý človek. Žneš, kde si nesial, a zbieraš, kde si nerozsýpal. ²⁵Preto som zo strachu odišiel a tvoj talent som skryl v zemi. Pozri, tu máš, čo je tvoje! ²⁶Pán mu odpovedal: Zlý a lenivý sluha! Vedel si, že žnem, kde som nesial, a zbieram, kde som nerozsýpal. ²⁷Mal si teda dať moje peniaze peňažníkom a ja by som si bol po návrate vzal svoj majetok aj s úrokom. ²⁸Vezmite mu teda talent a dajte tomu, čo má desať talentov. ²⁹Lebo každému, kto má, sa pridá a bude mať hojnosť. Ale kto nemá, tomu sa odoberie aj to, čo má. ³⁰A toho neuzitečného sluhu vyhodte von do tmy. Tam bude plač a škrípanie zubami.

- Porozmýšľaj, aké máš talenty.
- Napíš, ako môžeš týmito talentami prehlbovať svoju vieru v Ježiša Krista. Ak je to pre teba ťažké, porozprávaj sa o tom doma s rodičmi. Popros ich, aby ti pomohli v tejto úlohe.

3. Viac o živote sv. Melichara Grodeckého sa dozvieš cez QR kód, zároveň zaznač jeho putovanie do mapy v pracovnom liste č. 1.

Melichar Grodziecky

Pokračujeme v rozprávani o svätom Markovi, Štefanovi a Melicharovi – troch Košických mučeníkoch a o čase, v ktorom žili.

Píše Katarína Jantáková, kreslí Michal Orlický

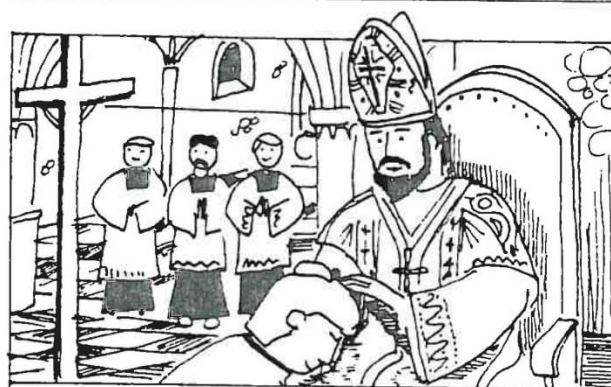
Melichar sa narodil roku 1584 v poľskom mestečku Tešine. Život viery bol v rodine Grodzieckych pevne zakorený. V rodine si zakladali na vzdelaní a chceli ho sprostredkovať aj Melicharovi.

Keď mal Melichar 10 rokov, rodičia ho poslali do jezuitskej školy vo Viedni. Tu vstúpil do Mariánskej kongregácie. Usiloval sa pomáhať ľuďom v ťažkom položení – slepým, žobrákom, starcom.

Melichar sa rozhodol, že sa stane reholníkom. V Brne prežil od r. 1603 svoj noviciát v Spoločnosti Ježišovej. Tu sa prvýkrát stretol so Štefanom Pongrácom.

Po štúdiách v Neuhausene a v Prahe pokračoval v štúdiu filozofie v Štajerskom Hradci. Tu spoznal Marka Križina a opäť stretol Štefana Pongráca. Roku 1614 Melichara vysvätili v kaplnke pražského sirotinca za kňaza.

V roku 1618 začínajú v Prahe nepokoje. Predstavení poslali Melichara do Košíc. Putoval ta pešo skoro tri mesiace. Počas cesty mohol sledovať, aké bolo Slovensko po tureckých vpádoch spustošené. V Košiciach sa stretol so svojimi priateľmi zo Štajerského Hradca – Štefanom Pongrácom a Markom Križinom.

Pokračovanie
nabudúce.

Sv. Melichar Grodecký

Melichar Grodecký sa narodil roku 1584 v Tešíne na moravsko-poľskom pohraničí. Jeho predkovia pochádzali z poľského Grodzieca.

Melichar vyrastal v silne katolíckej rodine. Život viery tu bol hlboko zakorenený. Z jeho rodiny pochádzali významní kňazi, pôsobiaci v Olomouci. Jedným z nich bol olomoucký biskup Ján, ďalší bol prepošt Václav a tretí je blahoslavený Ján Sarkander, ktorý zomrel mučeníckou smrťou 17. marca 1620, teda o pol roka neskôr ako Melichar.

Detstvo prežil Melichar v rodinnom kruhu. Rodina mu zaručovala dobrú kresťanskú výchovu, v ktorej rástol v kresťanských ideáloch a rehoľnom povolaní. Vo veku 10 – 11 rokov ho rodičia poslali do jezuitskej školy vo Viedni. Tam si prehlboval svoje poznanie o Bohu. Tu vstúpil Melichar do Mariánskej kongregácie. Bola to spoločnosť chlapcov, ktorí sa snažili, čo najviac sa dozvedieť o Panne Márii. Stretávali sa raz do týždňa, pripravovali mariánske slávnosti a snažili sa konať skutky lásky. Pomáhali slepým, žobrákom, starcom, vyučovali jednoduchých ľudí vo viere. Počas štúdia vo Viedni dozrelo v Melicharovi rehoľné povolanie. Bol veľmi priateľský, ľahko nadväzoval nové vzťahy, mal apoštolské srdce a vychovávateľský cit. Do jezuitského noviciátu nastúpil 23. mája 1603 v Brne. V noviciáte spoznáva Štefana Pongráca, ktorý tam už je približne rok. Po dvojročnom noviciáte skladá Melichar 22. mája 1605 rehoľné sľuby. Po zložení sľubov ostáva Melichar v Brne vyučovať v nižších triedach tamojšieho kolégia. Neskôr ho predstavení posielajú do Neuhausenu študovať rétoriku. V roku 1608 študuje filozofiu v Prahe. O dva roky neskôr učí na gymnáziu v Štajerskom Hradci. Predstavení ho roku 1612 opäť posielajú do Prahy tentoraz študovať teológiu. Popri štúdiu sa venuje hudbe a je dirigentom ústavného orchestra. Pre neobvyklé schopnosti ho predstavení dovolili vysvätiť za kňaza už po dvoch rokoch teologického štúdia. Ako 30-ročný novokňaz ostal v Prahe, kde naplno uplatňoval svoje všestranné schopnosti. Bol poverený funkciou riaditeľa výchovného ústavu sv. Václava, zároveň bol duchovným správcom pražskej farnosti Kopaniny. Vie si dobre zorganizovať prácu a využiť čas, aby všetko zvládol. Hmotné prostriedky na zabezpečenie ubytovania, stravy, šatstva a peniaze na úhradu štúdia pre chudobných študentov získaval návštevami bohatých ľudí. Núdzu podporovala jeho vynaliezavosť, vtipnosť, láskavosť, taktnosť. Svoje starosti denne predkladal Ježišovi. Rehoľné pravidlá mu ukladajú za povinnosť pravidelnú modlitbu, čítanie a uvažovanie o Ježišovi, ktorému sa chce podobať a osláviť ho všetkou svojou prácou. Začiatkom roka 1618 začínajú nepokoje v Prahe. Nespokojnosť s uhorským panovníkom vyostruje nepriateľstvo voči katolíkom. Predstavení usúdili, že je potrebné odísť z Prahy. Posielajú Melichara na východ Uhorska. Má pôsobiť na kolégiu v Humennom. Putuje z Prahy do Brna, odtiaľ do Tnavy, potom pozdĺž Váhu do Košíc a Humenného peši, takmer tri mesiace. Na svojej púti pomáha núdznym, ktorých stretáva. Útrapy putovania v ňom prehlbujú optimizmus, radosť a lásku. Oplatí sa žiť život viery v Boha v každej dobe. Nakoniec jeho púť končí v Košiciach, kde pôsobí ako duchovný cisárskych vojsk.

16. júna 1619 skladá slávnostné rehoľné sľuby do rúk P. Dobokaya. Tieto sľuby sa skladajú v jezuitskom ráde až istý čas po skončení štúdií. Pred sľubmi sa zvyčajne konajú duchovné cvičenia, je pravdepodobné, že si ich páter Melichar vykonal v Humennom začiatkom júna, teda mesiac predtým ako jeho košickí spoločníci. Po slávnostných sľuboch odišiel do Košíc.